

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

ПРОГРАМА
варіативної навчальної дисципліни

«КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

підготовки бакалавр

галузь 0305 «Економіка та підприємництво»

напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Харків
ХНУМГ
2014 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

к.е.н., доц. А. В. Ковалевська

Розроблено та внесено секцією Науково-методичної ради Харківської національної академії міського господарства за напрямом підготовки 6.030509 «Економіка і підприємництво».

Протокол № 11 від «30» серпня 2007 року.

ВСТУП

Програма вивчення варіативної навчальної дисципліни «КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму спеціальності 6.030509 «Облік і аудит».

Предметом вивчення дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність» є загальні поняття КСВ (основні поняття і підходи до формування принципів КСВ, аналіз сформованих концепцій КСВ), процеси становлення та розвитку системи КСВ в Україні (системний підхід до КСВ, взаємозв'язок КСВ з корпоративним управлінням, використання компаніями соціальної звітності), проблеми та перспективи розвитку системи КСВ в Україні, питання теорії і практики складання рейтингу соціально відповідальних компаній в Україні, проблеми управління соціальними програмами компаній.

Міждисциплінарні зв'язки:

політекономія,
мікроекономіка,
макроекономіка,
історія економіки та економічної думки.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістовних модулів:

1. Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен.
2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета і завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із загальними закономірностями виникнення та розвитку корпоративної соціальної відповідальності в міжнародному середовищі, показати значення становлення КСВ в національній системі соціально-економічних відносин у сфері підприємництва;
- сформулювати у студентів розуміння основних проблем та перспектив розвитку системи КСВ в Україні, пов'язаних з потенціалом взаємовигідного співробітництва між владою, бізнесом та суспільством для вирішення гострих соціальних питань, пошуку нових форм державно-приватного партнерства з метою економічного, соціального та екологічного розвитку нашої держави;
- сприяти розвитку у студентів здатності самостійно формулювати думку щодо соціальної відповідальності компаній і базових навичок управління соціальними програмами компаній.

1.2. У результаті вивчення дисципліни студенти мають:

знати:

- предмет дисципліни «Корпоративна соціальна відповідальність»;
- загальні поняття та підходи до формування принципів корпоративної соціальної відповідальності;
- основні правила складання соціальної (нефінансової) звітності;
- положення щодо складення рейтингу соціально відповідальних компаній, який використовується в Україні;
- питання управління соціальними програмами компаній.

вміти:

- правильно застосовувати принципи корпоративної соціальної відповідальності у практичній діяльності;
- сприяти впровадженню системи корпоративної соціальної відповідальності в практику національного підприємництва;
- використовувати в діяльності компаній інструменти управління соціальними програмами, які сприяють ефективній розробці та реалізації принципів корпоративної соціальної відповідальності;
- обґрунтовувати найбільш сприятливі напрямки здійснення соціально відповідальної діяльності підприємства на основі проведення оцінки їх ефективності.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Соціальна відповідальність як суспільно-економічний феномен.

Тема 1. Поняття «корпорації» та її загальна характеристика. Концепція стійкого розвитку і корпоративна соціальна відповідальність.

Сутність корпорації та її основні риси. Передумови, що зумовили корпорації до використання концепції стійкого розвитку. Складові концепції стійкого розвитку. Взаємозв'язок стійкого розвитку та соціальної відповідальності. Визначення відповідальності та її види. Типи та принципи соціально відповідальної діяльності підприємств.

Тема 2. Становлення і розвиток системи корпоративної соціальної відповідальності.

Перші філантропи – Е. Карнегі, Дж. Рокфелер, Х. Боуен, Р. Оуен та їх благочинна діяльність. Еволюція поняття корпоративна соціальна відповідальність. Теорії «корпоративного егоїзму», «корпоративного альтруїзму», «розумного егоїзму». Інтегрований підхід до корпоративної соціальної відповідальності. Глобальний договір ООН та базові принципи соціально відповідальних компаній. Економічні засади соціальної відповідальності бізнесу.

Тема 3. Концепція зацікавлених сторін як альтернативна тема.

Розуміння стейкхолдерів та їх інтересів і мотивів. Позиції щодо природи взаємовідносин бізнесу та суспільства: позиція власника, позиція зацікавлених сторін. Соціальний контракт. Інструменти аналізу стейкхолдерів – модель Менделоу, модель Мітчела, Матриця «влада/динамізм», матриця «сила-інтерес-положення», матриця «бажання впливати – можливість впливу» та ін. Аналіз та управління стейкхолдерами. Стратегії щодо груп стейкхолдерів.

Тема 4. Моделі соціальної відповідальності.

Відкрита та закрита форми соціальної відповідальності підприємства. Американська модель корпоративної соціальної відповідальності та її відмінні риси. Європейська континентальна модель корпоративної соціальної відповідальності та її відмінні риси. Особливості Британської моделі КСВ, яка поєднує в собі риси та елементи американської та континентальної моделей. Азійська модель соціальної відповідальності та її особливості.

Тема 5. Стандарти корпоративної соціальної відповідальності та рейтинги соціально-відповідальних компаній.

Характеристика основних міжнародних стандартів: стандарт ISO 14000, стандарт SA 8000, стандарт AA 1000, стандарт Саншайн, стандарт GRI, ISO 26000. Проблеми та перспективи використання КСВ в Україні. Методика складання рейтингу соціально відповідальних компаній в Україні.

Змістовний модуль 2. Управління підприємством на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Тема 6. Корпоративна соціальна відповідальність в системі стратегічного управління підприємством.

Моделі взаємодії КСВ та корпоративної стратегії – реагуюча КСВ та стратегічна КСВ. Стратегія КСВ як складова стратегічного набору підприємства.

Тема 7. Соціальні програми та проекти.

Визначення сутності соціальних програм та характеристика їх типів. Внутрішні та зовнішні корпоративні соціальні програми. Інструменти реалізації соціальних програм: грошові гранти; благодійні пожертви, спонсорство та їх види; соціально значущий маркетинг; пайове фінансування; волонтерство та його форми; створення корпоративних фондів. Управління соціальними програмами та проектами.

Тема 8. Нефінансова звітність підприємства.

Сутність та значення нефінансової звітності підприємства. Порівняльна характеристика фінансової та нефінансової звітності. Принципи створення соціального звіту компанії. Закордонний досвід щодо регулювання питань створення та представлення нефінансової звітності. Форми нефінансового звіту та його рекомендована структура. Вигоди та ризики підприємства від

представлення нефінансового звіту. Характеристика етапів процесу підготовки соціального звіту підприємства.

Тема 9. Соціальні інвестиції.

Соціальні витрати та ресурсне забезпечення КСВ. Розуміння соціальних інвестицій компанії та їх напрямки. Критерії якісної і кількісної оцінки соціальних інвестицій. Соціальні наслідки та соціальна ефективність.

Тема 10. Оцінка ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства.

Економічні, соціальні, іміджеві результати від здійснення КСВ. Показники оцінки ефективності КСВ за напрямками її здійснення. Методики кількісної і якісної оцінки КСВ. Рейтингові методики, які спрямовані на забезпечення належного рівня конкурентоспроможності підприємства за рахунок реалізації КСВ. Взаємозв'язок КСВ і фінансових результатів діяльності підприємства. Методичний підхід оцінки ефективності соціально відповідальної діяльності підприємства, що спрямований на виділення пріоритетних мотивів здійснення соціально-відповідальної діяльності підприємства, відстеження рівня задоволеності потреб кожної групи стейкхолдерів.

3. Рекомендована література

1. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика [Текст] : підручник / Саприкіна М. А., Ляшенко О., Сасенсус М. А., Місько Г. А., Зінченко А. Г.; за наук. ред. д.е.н., проф., засл. діяч науки і техніки України Редькіна О. С. – К.: ТОВ «Фарбований лист», 2011. – 480 с.

2. Гоголю, О. П. Соціальна відповідальність бізнесу [Текст] / О. П. Гоголю, І. П. Кудінова. – К. : Вид-во Національного університету біоресурсів і природокористування України, 2008. – 79 с.

3. Посібник із КСВ. Базова інформація з корпоративної соціальної відповідальності [Текст] / Кол. автор.: Лазоренко О., Колишко Р., та ін. – К. : Вид-во «Енергія», 2008. – 96 с.

4. Зарецкий, А. Д. Корпоративная социальная ответственность: мировая и отечественная практика [Текст] : учеб. пособ. / А. Д. Зарецкий, Т. Е. Иванова. – Краснодар : Изд-во КСЭИ, 2012. – 231 с.

5. Благов, Ю.Е. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции [Текст] : монографія / Ю.Е. Благов; Высшая школа менеджмента СПбГУ. – СПб. : Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – комплекти тестових завдань для модульних робіт, індивідуальні завдання, теми для контрольної роботи.

Примітки:

1. Програма нормативної навчальної дисципліни визначає місце і значення навчальної дисципліни, її загальний зміст та вимоги до знань і вмінь. Програма нормативної навчальної дисципліни є складовою державного стандарту вищої освіти. Програма вибіркової навчальної дисципліни розробляється вищим навчальним закладом.

2. Програма навчальної дисципліни розробляється на основі освітньо-професійної програми.

3. Форма призначена для складання робочої програми навчальної дисципліни.

4. Формат бланка А4 (210×297 мм.).

Навчальне видання

Програма
варіативної навчальної дисципліни

«Корпоративна соціальна відповідальність»

підготовки бакалавр

галузь 0305 «Економіка та підприємництво»

напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»

Розробник: **КОВАЛЕВСЬКА Алла Володимирівна**

В авторській редакції

Комп'ютерне верстання: *Ю. Ю. Конюшенко*

План 2013, поз. 453 а

Підп. до друку 19.04.2013 р.

Друк на ризографі

Тираж 1 пр.

Формат 60x84/16

Ум. друк. арк. 3,7

Зам. № 9439

Видавець і виготовлювач:

Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідectво суб'єкта видавничої справи:

ДК №4064 від 12.05.2011 р.